

۲۰۹۷۱

انسان در جستجوی معنی

دکتر ویکتور فرانکل

ترجمه
حمیدرضا صادقی
حجت روحانی

سرشناسه	فرانکل، ویکتور امل، ۱۹۰۵ - ۱۹۹۷ م. Frankl, Viktor E. (Viktor Emil)
عنوان و نام پدیدآور	انسان در جستجوی معنی/ ویکتور فرانکل : ترجمه حمیدرضا صادقی، حجت روحانی.
مشخصات نشر	تهران: به آوران، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۲۳۳ ص:؛ ۱۴/۲۱×۵/۵ سم.
شابک	978-600-6109-51-0
وضعیت فهرست نویسی	فیا
بازداشت	عنوان اصلی: Man's search for meaning : an introduction to logotherapy, 1963.
بازداشت	کتاب حاضر در سالهای متفاوت توسط ناشرین مختلف منتشر شده است.
موضوع	فرانکل، ویکتور امل، ۱۹۰۵ - ۱۹۹۷ م.
موضوع	Frankl, Viktor E. (Viktor Emil)
موضوع	مهادرمانی
موضوع	Logotherapy
موضوع	قتل عام یهودیان، ۱۹۳۹ - ۱۹۴۵ م. -- خاطرات
موضوع	Holocaust, Jewish (1939-1945) -- Personal narratives
موضوع	قتل عام یهودیان، ۱۹۳۹ - ۱۹۴۵ م. -- جنبه‌های روان‌شناسی
موضوع	Holocaust, Jewish (1939-1945) -- Psychological aspects
موضوع	روان‌شناسان -- آتریش -- سرگذشتنامه
موضوع	Psychologists-- Austria -- Biography
شناسه افزوده	صادقی، حمیدرضا، ۱۳۶۸ فروردین -، مترجم
شناسه افزوده	روحانی، حجت، ۱۳۶۵ فروردین -، مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ ق۲ ۹/۹ / D۸۱۰
رده بندی دیویی	۹۲۰/۵۳۱۸۰۹۲
شماره کتابشناسی ملی	۵۳۵۴۳۸

انسان در جستجوی معنی

تألیف: دکتر ویکتور فرانکل

ترجمه: حمیدرضا صادقی - حجت روحانی

ناشر: به آوران

آماده سازی قبل از چاپ: به آوران

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۰۹-۵۱-۰

مرکز پخش: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - کوچه مینا - پلاک ۷

تلفن: ۶۶۴۰۶۲۱۴ - ۶۶۴۰۶۵۷۲ - ۰۹۱۲۰۳۷۷۳۳۵

پیش‌گفتار

دکتر فرانکل روانپزشک و نویسنده، گاهی از بیماران خود که از اضطراب‌ها و دردهای کوچک و بزرگ رنج می‌بردند و شکوه می‌کردند می‌پرسید، «چرا خودکشی نمی‌کنید؟» او اغلب می‌توانست از پاسخ بیماران خط اصلی روان‌درمانی خویش را بیابد. در زندگی هر کسی، چیزی وجود دارد. در زندگی یک نفر عشق وجود دارد که او را به فرزندانش بیوند می‌دهد؛ در زندگی دیگری، استعدادی که بتواند آن را به کار گیرد؛ در زندگی سومی شاید تنها خاطرات کشداری که ارزش حفظ کردن دارد. یافتن این رشته‌های ظریف یک زندگی فرو پاشیده، بشکل یک انگاره استوار، از معنا و مسؤلیت، هدف و موضوع مبارزه‌طلبی «لوگوتراپی» است، که تعبیر دکتر فرانکل «از تحلیل آگزیستانسیالیستی» نوین (هستی‌درمانی) است.

در این کتاب، دکتر فرانکل تجربه‌ای را که منجر به کشف

«لوگوترایی» شد توضیح می‌دهد. وی مدت زیادی در اردوگاه کاراجاری اسیر بود، که تنها وجود برهنه‌اش برای او باقی ماند و بس. پدر، مادر، برادر و همسرش یا در اردوگاه‌ها جان سپردند و یا به کوره‌های آدم‌سوزی سپرده شدند. خواهرش تنها بازمانده‌ی این خانواده بود که از اردوگاه‌های کاراجاری جان سالم بدر برد. او چگونه زندگی را قابل زیستن می‌دانست؟ درحالی که همه‌ی اموالش را از دست داده بود؛ همه‌ی ارزش‌هایش نادیده گرفته شده بود، از گرسنگی و سرما و بیرحمی رنج می‌برد و هر لحظه در انتظار مرگ بود. او به راستی چگونه زنده ماند؟ پیام چنین روانکاری که شخصاً با چنان شرایط خوفناکی رویاروی بوده است، شنیدن دارد. اگر کسی بتواند به شرایط انسانی ما عاقلانه و با دلسوزی بنگرد؛ این شخص بی‌تردید باید دکتر فرانکل باشد. واژه‌هایی که از قلب دکتر فرانکل برمی‌خیزد، بر دل می‌نشیند. چون بر تجربه‌های بسیار ژرف استوار است. صادفانه و ژرفتر از آن است که انسان کوچکترین رنگی از فرب در آن ببیند. پیام‌های او والا و ارزنده است. و کارهایش به خاطر موقعیت کنونی او در دانشکده طب دانشگاه وین، و به علت آوازه کلینیک‌های «لوگوترایی» که امروزه در بسیاری از سرزمین‌ها با الگوبرداری از پلی کلینیک معروف عصب‌شناسی او در وین آغاز به کار می‌کند، شهرت جهانی دارد.

انسان نمی‌تواند نظریه و شیوه کار دکتر فرانکل را با کار زیگموند

فروید مقایسه نکند. چه، هر دو پزشک ابتدا به طبیعت و درمان

«روان‌نژندی‌ها» توجه داشتند. فروید ریشه‌ی این «اختلال‌های» بریشان‌کننده را در «اضطرابی» می‌یابد که در اثر «انگیزه‌های» «نعارضی» و «ناآگاه» بوجود آمده است. اما فرانکل «نوروزها» را بر چند نوع می‌داند و برخی از آنها را «روان‌نژندی نئوزنیتیک»، نتیجه ناتوانی بیمار در پیدا کردن معنا و مسئولیتی در زندگی خویش می‌داند. فروید بر «ناکامی» در زندگی جنسی تأکید دارد، اما فرانکل بر «ناکامی» در «معناتلبی». امروزه در اروپا روانشناسان و روانپزشکان آشکارا از فروید روی برگردانده و به «هستی‌درمانی» روی آورده‌اند که مکتب «لوگوتراپی» یکی از آنهاست. یکی از ویژگی‌های دیدگاه‌های فرانکل این است که هرگز فروید را رد نمی‌کند، بلکه روش خود را بر آنچه او انجام داده است بنا می‌نهد. او حتی با سایر شکل‌های «هستی‌درمانی» نیز سرسستیز ندارد، بلکه به آنان خوشامد گفته و از در خوشی در می‌آید.

داستان این کتاب گرچه کوتاه است، ولی بسیار هنرمندانه و گیراست. من دو بار در یک نشست آن را از ابتدا تا انتها خوانده‌ام. افسون آن چنان مرا گرفت که یارای رها کردن آن را نداشتم. دکتر فرانکل در جایی از داستان، فلسفه «لوگوتراپی» خود را به خواننده می‌شناساند و آن را چنان ملایم به داستان پیوند می‌دهد که خواننده تنها پس از پایان رساندن کتاب به ژرفای نوشته‌ی او پی می‌برد و می‌بیند که دیگر این بخش از کتاب دنباله داستان وحشتناک اردوگاه‌های کار اجباری نیست.

خواننده از همین زندگی نامه دردناک، بسیاری چیزها می آموزد و فرامی گیرد که، انسان وقتی به ناگهان احساس می کند: «چیزی برای از دست دادن بجز بدن مسخره برهنه اش ندارد، چه می کند.» با توصیفی که فرانکل از آمیخته‌ی «هیجان» و «بی‌احساسی» به ما می دهد، روح انسان تسخیر می شود، نخستین چیزی که به نجات انسان می آید، کنجکاوای سرد جدا مانده است که انسان را متوجه سرنوشت خود می کند. پس از آن به کار بستن شگردهایی برای حفظ باقیمانده زندگی، با آن که شانس زنده ماندن بسیار ناچیز است. گرسنگی، تحقیر، ترس و خشم عمیق ناشی از بی عدالتی را به مانند هاله هایی از افراد محبوب و مورد علاقه، مذهب، شوخ طبعی و حتی زیبایی های آرام بخش طبیعت مانند یک درخت یا غروب آفتاب قابل تحمل می کند.

گمان مبرید که این لحظات آرامش بخش میل به ادامه زندگی را در زندانی برمی انگیزد. آنها در صورتی مفید خواهند بود که بتوانند زندانی را یاری دهند و معنایی برای رنج بیهوده خود بیابند. و در اینجاست که ما با هسته مرکزی آگزیستانسیالیسم روراری می شویم که اگر زندگی کردن رنج بردن است پس برای زنده ماندن باید ناگزیر معنایی در رنج بردن یافت. اگر اصلاً زندگی خود هدفی داشته باشد، رنج و مرگ نیز معنا خواهد یافت. اما هیچکس نمی تواند این معنا را برای دیگری بیابد. هر کس باید معنای زندگی خود را، خود جستجو کند و مسؤلیت آن را نیز پذیرا باشد. اگر موفق شود، با

وجود همه تحقیرها به زندگی ادامه می‌دهد. فرانکل که به نیجه
علاقمند است به این گفته‌اش نیز ایمان دارد، «کسی که چرایی
زندگی را یافته، با هر چگونه‌ای نیز خواهد ساخت.»

در اردوگاه اجباری هر حادثه‌ای موجب این می‌شود، که زندانی
کنترل خود را از دست بدهد. تمام هدف‌های عادی زندگی از او
گرفته می‌شود. تنها چیزی که برایش باقی می‌ماند «وابسین آزادی‌های
بشری است.» آزادی در انتخاب شیوه اندیشه و برخورد با یک سری
حوادث. این آزادی نهایی که هم بوسیله‌ی رواقیون شناخته شده
است و هم هستی‌گرایان نوین، در داستان فرانکل از اهمیت خاصی
برخوردار است. زندانیان انسان‌های معمولی بودند، اما دست‌کم
شماری از آنان ثابت کردند که «ارزش رنج‌هایشان را دارند و با این
کار شایستگی بشر را در برخاستن علیه سرنوشته خود به ثبوت
رساندند.»

البته نویسنده این کتاب به عنوان یک «روان درمانگر»
می‌خواهد بی‌ببرد چگونه می‌توان به انسان کمک کرد تا به این
شایستگی برجسته بشری دست یابد. چگونه می‌توان در بیمار این
حس را برانگیخت که به خاطر چیزی مسؤول زندگی است. هر چند
که در بدترین شرایط قرار گرفته باشد؟ فرانکل نمونه‌ی
تکان‌دهنده‌ای از یک جلسه «گروه درمانی» که با زندانیان دیگر
داشت ارائه می‌دهد.

دکتر فرانکل به درخواست ناشر خود، بخش مختصر ولی آشکار

و گویایی، از اصول اساسی «لوگوترایی» و هم چنین فهرست کتب مربوطه را نیز به این زندگی‌نامه افزوده است. گرچه درباره‌ی دو مکتب دیگر وین یعنی فروید و آدلر نوشته‌های بسیاری به زبان انگلیسی موجود است، ولی بیشتر انتشارات مکتب سوم وین در رشته‌ی روان‌درمانگری (لوگوترایی) به طور عمده به زبان آلمانی چاپ شده است. از این رو جا دارد که خوانندگان از دکتر فرانکل که این کتاب را به زبان انگلیسی نگاشته است سپاسگزار باشند.

فرانکل برخلاف بسیاری از هستی‌گرایان اروپایی نه بدین است و نه ضد مذهب. بلکه برعکس نویسنده‌ای که خود شاهد همه رنج‌ها و نیروهای شیطانی شکنجه بوده، به خوبی به توانایی بشر در چیره گشتن بر شرایط موجود و کشف حقیقتی روشن‌گر و بسنده آگاهی دارد.

خواندن این کتاب را که واژه‌هایش چون گوهر می‌درخشند و بر ژرفترین مشکلات بشر می‌تابد، از همگان خواستارم. زیرا کتابی است دارای ارزش ادبی و فلسفی و بیش‌گفتاری است پرجذبه بر ارزنده‌ترین جنبش روانشناسی روزگار ما.

گوردون و. آلپورت